

Lelki próbáimban, Jézus, légy velem

A 20. század énekeskönyv-szerkesztő munkáját a történeti énekhagyomány tudatos felélesztése mellett a népi kultúra befogadása is jellemezte. A magyar népzene újrafelfedezésének köszönhetően, mely a népi gyűjtések hatására egész elmúlt századunk zenei életét áthatotta, immár magyar népdalok is gazdagítják gyülekezeti énekrepertoárunkat. Ugyanez a törekvés külföldön is megmutatkozott, ám nem lévén mögötte olyan mélyreható tudományos gyűjtő- és kutatómunka, mint hazánkban, a külföldi „népdalok” eredetisége nem minden esetben tisztázott.

Ír dallamra visszavezethető heti énekünkről – *Lelki próbáimban, Jézus, légy velem* (EÉ 451) – is kevés adat áll rendelkezésünkre. *Csomasz Tóth Kálmán* (1902–1988) református zenetudós, lelkész, a református énekeskönyv szerkesztője ezt írja: „Dallama ír népdal volt, de már több mint száz éve egyházi énekként használatos.” A patetikus hangvételű, mindannyiunk számára kedves, keserédes melódia eredetének tisztázása nélkül is nagy hatást gyakorol az azt éneklő gyülekezetre. Mégis felmerülhet a kérdés, hogy az erőteljes hangközlésekből építkező, nehéz énektechnikai elemeket tartalmazó dallam valóban az ír nép ajkán született-e, vagy inkább csupán egy népies elemekre építő, jól sikerült kompozíció.

Csomasz Tóth volt az, aki először emelte be a magyar protestáns énekkincsbe e darabot, s a gondozásában elkészült református gyűjtemény számára ő maga készítette a magyar fordítást az *In the hour of trial Jesus, pray for me* kezdetű angol szövegre.

Szövegírónk, az angol költő, hírlapíró és -szerkesztő *James Montgomery* (1771–1854) misszionárius-lelkészcsaládból származik. Édesapja a *Moravian Church* kötelékében szolgált, mely a világ minden tájára kiterjesztette buzgó hittérítő tevékenységét. Ennek hatására fiatalon árván maradt fia – újságírói munkája mellett – a biblia terjesztés és a missziós ügyek elkötelezett pártfogója lett.

Az evangélizáció feladatát költeményein keresztül is szolgálni kívánta: írásai között nem kevesebb mint négy száz gyülekezeti éneket tartunk számon. 1834-ben írt *Lelki próbáimban* kezdetű, imádságos jellegű énekszövegében a Gecsemáné-kert történéseire való többszöri utalással állítja elének Jézus tusakodását.

Bár mindvégig az „én” szemszögéből fogalmaz, biblikus tartalmával mégsem válik túlságosan szubjektívvé Montgomery szövege. „*Ne győzzön le téged a rossz...*” – hirdeti a Szentháromság ünnepe utáni 21. vasár nap heti igéje (Róm 12,21), s ezzel összhangban áll heti énekünk is, mely Megváltónk példája által erősít bennünket saját lelki próbáinkban.

FEKETE ANIKÓ